

הקכות בציעת הפת סימן קסח

(יח) על איזה מהם שירצה, ואם הוא נזקק מפת עובד בוכבים, (יט) מסלק פת נקי של עובד בוכבים מעל השלחן עד לאחר פרפת המוציא. ואם בעל הפית אינו נזקק מפת עובד בוכבים, (כ) ואין דעתו לאכל כל הסעודה רק פת עובד בוכבים פי היא נקיה, אבל בני פיתו אוכלים מפת שאינו נקי של ישראל, ושתי הלחם מנחים על השלחן, צריך לבצע על פת נקיה של עובד בוכבים, הואיל והוא הבוצע ואין דעתו לאכל אלא מאותו פת. ואם בעל הפית נזקק מפת עובד בוכבים וישראל והוא הבוצע ואין דעתו לאכל אלא מאותו פת. ואם בעל הפית, יבצע מן היפה של עובד בוכבים, וכיון שהתיר לבצע התיר לכל הסעודה. הגה ודוקא שחכיב עליו אותו פת, (כב) אבל אם אינו חכיב עליו בלא אסור פת של עובד בוכבים אינו צריך להקדימו (חומת הדושן סימן לב):

ו. פת הנבאה (כג) בכיסגין מכרה עליו בורא מיני מזונות ולאחריו ברכה אחת ימעין שלש. ואם אבל ממנו שעור (כד) שאחרים רגילים לקבצו עליו, אף על פי שהוא לא שבצע ממנו מכרה עליו

י חוספות כלש רבינו שמעון. כ תרומת הנשן. ל מרבי פקוק ב זבונה זרה כלש ראב"ה מהירושלמי. מ ברכות ג. ב. ה"א"ש והרשב"א.

שערי תשובה

(כ) שירצה. וכן באר היטב. וכן בהשוכח ואינו בתראי סימן (ו) נוח על מה שקמח הנאון בכל חוספות יום טוב, ובהשוכח כ"ח החנשות השיב לו, כ"ח עין שם: (ז) עליו. עין פאר היטב וגם בכרי יוסף פקפק בדין זה שקמח שאם אכל בשיר עמו כ"ו, ודלמשה צריך עיון בין שלכה לא היה שבצע ממנו. עין שם:

מפת של גויים יכרה ודוקא על של ישראל אפלו הוא קבר, ויש אומרים שהוא מסלק וכי, דאם הוא קבע סעודתו עליו, אף על פי שאכל עמו בשיר ודברים אחרים אכלו לבדו לא היה שבצע ממנו. אפלו הכי מכרה המוציא ושלש ברכות. ואם אכלו לבדו, כפי

באור הלכה

לעצמו, אלא הבעל הפית יכרה על הפרוסת חטין ורציא להמסכ אצלו בכרכחו, ובאפן זה טוב יותר שהאורח יאחז השלמה בעת הכרכה, ומנכר ספי על ידי זה שיש לה גם כן מעלה, משפיעה שפיתו כיתור ולא מנכר חשיבותא דכל חד כל קר. עין שם, ונכון:

ה יבין על בעל הפית יבצע וכי, דע, שאף שמדברי תרומת הנשן, שממנו נובע דין הסחבר, משמע דאף בלא כבוד האורח המיר פת עובדי גלולים כשהוא נקי וזהו יותר רמח לפניו, מפני חביבות הכרכה, אף על פי כן לא היתקמתי מפני שהרבה אחרונים מפקפקין מאד על זה, עין בפ"ח וט"ו ושי"ך ביונה דעה סימן קיב ותם מהנ"א ספ"ד קסז יב משמע שדין זה סותר לדעת הסחבר גרש הספ"ד דפסק דבמה צריך לסלק. ודבית מאיר מפקפק מאד ביומרי, עין שם, ולפי דבריו צריך התיר מתחלה וכשאר דבר מצוה שנהג לעצמו ולא התנה מתחלה שיבא גלי ערו, וגם בפרי מגדים העיר לזה, ולפי דבריהם לא יועיל אפלו כשאורח מסב אצלו, וגם מדברי הנ"א משמע קצת ולא סבירא לה חלוק זה דאורח מסב אצלו שאני נדאי לאו הכי לא היה צריך לומר וסבירא לה דהירושלמי תנ"ל מירי בהמה. עין שם, ועל כל פנים בלא סעם כבוד האורח בודאי אין להקל, וכן הוא מסקנת האלהי רבה. ודע, דמדברי השי"ך ביונה דעה סימן קיב שקמח הסעם מפני איבה, עין שם, משמע לכאורה דאפלו אין בעל הפית מוציא להאורח בכרכו גם כן דינא הכי, ודלא כמתצית השקל שהתקנו במשנה ברורה, אכן לפי דברי השי"ך שהעתיק טעמא דהד מלתא כמו שכתבנו במשנה ברורה, יש מקום לדבריו, וכן מוכח לשון השלחן צורח בכאן בהט"ו, שקמח כיון והמצוה מסלת על הבעל הפית וכי:

באר היטב

ה. שירצה. עין ט"ז ומגן אברהם. אם של עובד בוכבים פרוסה ונקי ושל ישראל שלמה וקבר, מכרכין על של ישראל ושמי מעלות יש לו, וכן אם של ישראל פרוסה נקי ושל עובד בוכבים שלם וקבר, מכרה גם כן על של ישראל ויש לו גם כן שמי מעלות, עין צטרת ונקיים: ו. עובד בוכבים. ט"ז הגיה דצריך לומר ואם הוא נזקק דאם הוא קבע סעודתו עליו, אף על פי שאכל עמו בשיר ודברים אחרים אכלו לבדו לא היה שבצע ממנו. אפלו הכי מכרה המוציא ושלש ברכות. ואם אכלו לבדו, כפי

משנה ברורה

(יח) על איזה מהם שירצה. דכל אחד יש לו מעלה, זה שהוא פת ישראל נדפח עפרים לא המירו אלא מדיקתן, וזה שהוא נקי: (יט) מסלק וכי. דין זה נובע מדברי העור מקוצי, שחשש שאם יהיה מנח על השלחן יהיה בעת הכרכה חביבה עליו מפני שהיא נקיה, ואפשר שיצטרף לכרה עליו מפני זה. והרבה מאחרונים מפקפקין מאד בזה, דכיון שהוא נזקק ומחזיק זה לאסור, מאי אהני לה חביבותה, ומכל מקום לכתחלה טוב לחוש לדבריו ולסלק: (כ) ואין דעתו וכי. פרוש, דאף דבריש הסעיף פתב דמכרה על איזו שירצה, הינו היכא שבדעתו לאכל הסעודה משמיהם, אבל זה שאין דעתו לאכל כלל רק פת עובדי גלולים זה, אין צריך לכרה על פת אחר אף שהוא חשיב טפי, וכנ"ל בסעיף א בהג"ה. ואף דמוציא את בני פיתו בכרפת המוציא והם אינם אוכלים מזה אלא מפת בשיר, מקל מקום כיון שהוא אינו חפץ לאכל אלא זה והוא הבעל הפית הוא העקר ואוליגן בתרה ויכרה על פת שהוא אוכל: (כא) על בעל הפית. פרוש, לבצע ולהוציא את אחרים בכרכו, כמו שאמרו, בעל הפית בוצע כדי שיבצע בעין יפה, וכיון שהאורח יאכל מפת עובדי גלולים שהוא יפה ונקי, המירו לו גם כן לבצע הפית לבצע על הפת של עובדי גלולים מפני כבוד האורח, אבל בלא אורח אינו מטר כלל למי שזוהר מפת עובדי גלולים לכרה על הפת זה, אלא יסלקם מעל השלחן וכדלעיל וכן הוא מסקנת השי"ך ושי"ך ביונה דעה קיב, עין שם, ועין בבאור הלכה (אוח ב). ודע, דקניוס שהמנהג שכל אחד מכרה לעצמו בפרפת המוציא, לכאורה לא שיוך כלל דין זה, אלא כל אחד יכרה על פתו שאוכל ומתצית השקל. ועין בפרי מגדים מה שהעיר על עקר דין השלחן צרוף: (כב) אבל אם אינו חביב וכי. ורצה לומר, דכל זה אם הפת זה בעצם חביבה עליו, ורק שהוא מונע עצמו מפני שהוא פת עובדי גלולים, המירו לו בכאן מפני האורחים, אבל אם אינו חביב עליו בעצם פת זה ואינו חפץ בו, יכרה על פתו הפשרה: ו (כג) בכיסגין וכי. בסעיף שאחר זה מחבאר מה הוא, ואף דבסתם פת מכרכין עליו המוציא בכל שהוא ועל פית מכרכין בפרפת המזון, ט"ו שאני אלו דאין צריך בני אדם לקבצו סעודתן עליהם, ורק אוכלין אותן מעט דרך עראי, ט"ו לפיכך ברכותן רק בורא מיני מזונות ולאחריו ברכה מעין שלש, אלא אם כן אכל בשעור קביעת סעודה, דאז מכרה המוציא וברכת המזון דעל כל פנים פת הוא: (כד) שאחרים רגילים לקבצו. פתחו האחרונים, דאם אכלו לבדו, צריך שיאכל שעור שאחרים רגילים לקבצו ממנו לבדו, ואם אכלו עם בשיר או דברים אחרים שמלפתים בו הפת, סגי בשאכל שעור שאחרים רגילים לשבצע ממנו כשאוכלין גם כן עם דברים אחרים, אף אם אכלו לבדו ושבצע ממנו, אף שאחרים לא היו שבצעין ממנו לבדו, אבל כיון שאם אכלו אותו עם דברים אחרים היו שבצעין ממנו, גם כן לא אמרינן בטלה דעתו, וצריך לכרה עליו המוציא וברכת המזון, והנה לענין ערוכי תחומין, כסימן (שסה) [שסח] איתא

שער הציון

ה יג. עין בפ"ח וט"ז ומגן אברהם וקמח משה וכתב מאיר ופאר מרדכי וכדי לשע: יד. תרומת הנשן: ו טו. בית יוסף ולבש ושאר אחרונים: טו. ולא נרע משאר מיני מיון: יז. מגן אברהם ושאר אחרונים: יח. האי לשבצע לאו בנזא שביעה גמורה לכלי עלמא, אלא ורצה לומר דרך קביעת סעודה:

ר זרוד קשם רב האי
 ש נרבות מכ לפרוש
 התוספות והרא"ש.
 ח שם תוספות
 ונרא"ש. א שם
 בגמרא.

י"ח) שפמעט הדבש והתבלין הם עקר, (יד) וכן נוהגים (רש"י וצורה, וכן יש לפרש דעת רמב"ם). י"ט) מפרשים שהוא פת, בין מתבליח בין שאינה מתבליח, שעושים אותם (יה) בעבים יבשים וכוססין "אותם, והם הנקראים בישקוני"ש"ו. י"א) והקצה בדברי בלם, שלכל אלו הדברים נותנים להם דינים שאמרנו בפת הבאה "בכיסנין": ח. "להמניות אותן שבלילתן עבה שקורין "אובליא"ש (ו) לחם גמור הוא ומכרף עליו המוציא ובכרפת המזון, "ואותן שבלילתן רכה ודקים מאד (ז) שקורין "ניבלא"ש, מכרף עליהם בורא מיני מזונות ובכרפה אחת מעין שלש. (ח) "ואם קבע" (ט) סעודתו עליהם, מכרף המוציא

באר היטב

עין שם, וש"ו דחה דבריו, עין שם, וצ"ל בחשוכה גפת ורדים קלל א סימן (פר) [כח] דף יג: טו. אובליא"ש. נראה שהוא נאפה מבלי בלגול, רק שמערב עסה עם מים לישא עבה, ש"ו: טו. ניבליא"ש. שקורין נאלטיק"י דהינו שמערכין קמח עם מים בקננה כמו דיקא ושוסכין העסה על עלי יקות ורחים ונאפים בתנור עם העלים: יו. סעודתו. ושעור קבע הוא שלש או ארבע ביצים, עין בספר פרח שושן קלל א סימן ד, וצ"ל יד אה"ל, וצ"ל לעיל סעיף קטן ח מה שכתבנו שם בשם מגן אברהם. וש"ו העלה דאין לקבץ סעודה ולכרף המוציא בכל מינים שבלילתן רכה והם דקים, אבל המין שקורין נאלטיק"י מהני קביעות לכרף המוציא דהא אינם דקים, עין שם:

משנה ברורה

ושמן ותלב בעינן שיהיה הרב מהן ומעוט מים, שעל ידי זה נרדש מהן הטעם הרבה מאד עד שעל ידי זה הם העקר וטעם העסה טפל. וכן בצירור הראשון שכתב השלחן ערוך, שממלאין מהם, "בעינן גם פן שיהיה המלוי הרבה כל כך עד שעל ידי זה יהיה נרדש הטעם הרבה מאד: (יד) וכן נוהגין. שאופין לתחם למשנה פח עם מעט שמן ותבלין לרבי משה, וכן הספיקו האחרונים להלכה בפסק הרמ"א: (יד) בעבים יבשים, כך שמה בצרכי, ובשלחן ספרד נקרא בושקיגו"ש, "ונעשית מתמשות מיני דגן ובמים לבד, אך באפיתן נעשים יבשים כל כך עד שנופרכים, ואין זה נקרא אוכל אלא פוסם, ואין דרכם לאכל מזה הרבה, לכן אין לו דין פת: ח (ד) לחם גמור הוא. דנעשים ל רק מקמח ומים כשאר פת, ואף כ שהם דקים, מכל מקום לא הוי כמו בעבים יבשים דסעיף ז, דהם יבשים מאד ואינם עשויים לאכילה ורק כוססין אותם כ לקנות, אבל אלו עשויים לאכילה: (ז) שקורין ניבלא"ש. וכתבו כ האחרונים, דהינו מה שקורין בלשון רוסיא נאלטיק"ע, שמערכין קמח עם הרבה מים בקננה כמו דיקא ושופכין על עלי יקות, ונאפים בתנור עם העלים (והוא הדין כ בשנאפים על מתכת בלי שמן). ונדקא באלו שהם דקים ורפים ביותר, אבל אם אינם רכים ודקים כל כך, מבאר בסעיף יד דדין לחם עליו ומכרף המוציא (מגן אברהם): (ח) ואם קבע וכו'. וכתבו כ הפוסקים, "דאומן שקורין בפראג וואלאפלאטקע"י שנעשין גם פן בלילתן רכה, אך מפני שמתפשטין באפיתן נעשים דקין וקלוישים הרבה יותר מאומן נאלטיק"ע שנזכר לעיל, אין לכרף עליהם המוציא אפילו בדקבע, דאין על זה תורת לחם קלל ודמיה לטריטא בסעיף טו: (ט) סעודתו עליהם וכו'. ומה נקרא קבע, מבאר לעיל בסעיף ו לענין פת כיסנין, והוא הדין הקא:

באר הגולה

וכר יותר מן העסה והוא מהט"ו בכאר דברי הרמ"א, וכהאי גוונא בגלוש בכיציס צריך שיהא הרב מביצים ומעוט מים כדי שיהא טעם הביצים נרדש הרבה, ויש הרבה שאין נהרין בזה שקונים מיני עוגות קטנות שנלוש במעט דבש או ביצים והרב ממים, ומכרכין עליהם בורא מיני מזונות ואוכלין בלי נטילת ידים, וביותר מזה, שכמה פעמים אוכלין מהם כדי קביעות סעודה, שאף בכיסנין גמור צריך נטילה והמוציא ובכרפת המזון. ויש עוד מיני עוגות דקות שלשין אותן בלא דבש וביצים קלל, רק שמבשלין מקדם מים עם מעט שבלת שועל ולשין אותם במים אלו, ואיני יודע הטר לזה, ואטו משום שנלוש במים אלו אבד טעם העסה ממנו ונגם אף אם היה נרדש טעם השבלת שועל הרבה, גם כן מספר דלאו כלום הוא להוציא מתורת לחם, דאטו אם מתערב לכתחלה כמה מיני דגן ביחד לאו לתם הוא, ושמן הדבש שאני, ומינים אחרים הם, וגם הדבש והבש וביצים נחשב מיני מחייה שאוכלין רק לקמח ששקמם חשיב, מה שאין כן בזה. אך אם עושין העוגות דקין ויבשין מאד עד שנופרכין, יש להחיד, משום דזה הוי בכלל בעבין יבשין הנזכר בשלחן ערוך, דגם אלו מן הסתם אין ירד לאכלו להשביע, רק לקנות כמו בעבין הנ"ל: י"ח) שפמעט הדבש והתבלין הם עקר, עין במשנה ברורה מה שכתבנו, וכן בצירור הראשון וכו'. ולפי זה העסה שעושים בפודים וממלאין אותה בשמשמין, לא נבטל ממנה שם פת עד שיהיה השמשמין הרבה עד שיהיה מוכר טעם השמשמין יותר מטעם העסה, ועל פי רב העסה של פודים שעושים בזמננו אין בה שמשמין כל כך, ובפרט שלחם ההוא אין עשוי בזמננו לקנות ולתענגו כמו שזכרו הראשונים בפת הבאה בכיסנין, רק לשבץ, ולחם גמור הוא, וכן כתב הגר"י בסודרו (ומה שזכר הט"ו בסעיף קטן ו, ויכלל זה וכו', אפשר דזמננו היה עשוי באופן אחר לקנות בצלמא): י"ט) והקצה בדברי בלם וכו'. עין בחדושי ר' צדקיה איג' שהקשה אמאי לא כתב המחבר דירא שמים יצא ידי בלם כמו שכתב בסעיף יג, עין שם, ובמאמר מרדכי מישבו, ריבון ולא נזכר בהרי"א שחולקים הפוסקים בזה, ואפשר דמודו להר"י, עין שם, והנה הסגן אברהם העמיק על השלחן ערוך דברי הר"י, עין שם, ואנכי לא העסקתי דכבר ישב הט"ו קשיחו, והרבה אחרונים תפסו לדינא כפסק הרמ"א דסגי בשלולש ברב דבש ומעוט מים:

הציון

וכו'. לב. מן אברקס: לג. כ"ח ושל"ה ומן אברקס ושאר אחרונים, ודלא כט"ו לד. אחרונים, ובהיה ודקמין בסעיף יד בהג"ה: לה. עמק ברכה ומן אברקס בסעיף קטן מ, וסוד משה ובג"ד ישע והלכה בירגיה, ודלא כט"ו: לו. ובצמק ברכה מבאר אפן עשייתו וזה לשונו, שולקחים סלח וכליתה גם כן וכה מאד, ונוטל בכף מאומה עלי שהעסה בתוכו ושופך אותה ברפוס של כנול שקורין מורכין, ויש למעלה עוד כנול אחר במהוה, והעסה נשפך כיו שני הכנוליו, וכשמסנע כנול בכנול יחד נפצו צבת ואוחו הרקיק הוא בפתו, או נאפה מיד על הכנול שהוא חם מאד, ואלו אין לתם תורת לחם קלל, הואיל ונחפשו כל כך דק: